

VERSLAG

HOOI OP JE VORK

24/4/2018

Themabijeenkomst NAH-netwerk Kennemerland

Drie bevrogen verhalen kregen de 50 deelnemers aan de bijeenkomst over de methodiek Hooi op je vork op 24 april te horen: het verhaal van de auteur, van de ervaringsdeskundige en van de professionals die ermee werken. Zij vertelden met zoveel passie over deze specifiek voor het ondersteunen van mensen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) ontwikkelde methodiek, dat de deelnemers na afloop vol energie en inspiratie uit Zandvoort vertrokken. Zij waardeerden de bijeenkomst met gemiddeld een 8,2.

De bijeenkomst voor professionals uit de zorg voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel was georganiseerd door het NAH-netwerk Kennemerland en vond plaats bij Nieuw Unicum.

HOOI OP JE VORK

THEMABIJEENKOMST NAH-NETWERK KENNEMERLAND

INTRODUCTIE METHODIEK HOOI OP JE VORK door Patty van Belle

Hooi op je vork is een methodiek specifiek en uniek voor het ondersteunen van mensen met niet-aangeboren hersenletsel, zowel ambulante als op woonlocaties. De methodiek is ontwikkeld door Patty en zij loodste de deelnemers in vogelvucht door de achtergronden en inhoud van de methodiek. Hooi op je vork is in 1999 ontstaan. In de periode daarvoor waren er nog geen ondersteuningsmethodieken speciaal voor mensen met NAH. Voor mensen met NAH is het belastend om hun verhaal telkens opnieuw te vertellen en dat lukt ook niet altijd. Zorgverleners kennen de cliënt vaak alleen na het hersenletsel, terwijl kennis over diens leven daarvoor net zo belangrijk is om de cliënt als persoon goed te kunnen begrijpen. Familieleden en andere naasten beschikken wel over die informatie. Daarom is de methodiek samen met professionals, cliënten en naasten ontwikkeld en geschreven in de taal van de persoon met NAH. De methodiek biedt zowel de persoon met NAH als de mensen om hem of haar heen (professionals en naasten) handvatten om de huidige situatie beter te begrijpen en grip te krijgen op de toekomst door het formuleren van concrete doelen.

Zes essenties

Patty lichtte de 6 essenties van Hooi op je vork (zie afbeelding) toe en legde uit dat de methodiek een systematische aanpak vraagt. Eerst ontdekken: Wat is de vraag van de persoon met NAH? Kijk daarbij naar de 12 levensgebieden en probeer uit te vinden wat voor de persoon met NAH belangrijk was (voor het letsel) en is (na het letsel). Zit er wellicht een vraag achter de vraag? Stel op basis van deze ontdekkingstocht een hypothese op van de vraag. Formuleer vervolgens een concreet doel. Werk daar een bepaalde tijd aan, evalueer en stel zo nodig bij. Want misschien was de vraag toch een andere of was het gestelde doel niet het juiste. Al met al vormt de methodiek een (herhalend) creatief proces waarin de persoon met NAH, zijn naasten en de professionals samen op zoek gaan naar hypothesen voor de vraag achter de vraag (beter begrip en meer aandacht voor de persoon met NAH en zijn interesses) en naar doelen voor de toekomst (meer grip op het leven).

HOOI OP JE VORK

6 Essenties van Hooi op je vork

1. streven naar maximale autonomie (regie)
2. NAH is complex en veelomvattend
3. Vroeger en nu zijn allebei belangrijk
4. NAH heeft gevolgen op alle levenssterreinen (12 leefgebieden)
5. Dé waarheid bestaat niet: ruimte voor ieders beleving en perspectief. *De vraag achter de vraag.*
6. Uitgaan van wat er wél is, motivatie

Creatief proces

De deelnemers kregen van Patty gelegenheid te oefenen met de methodiek door aan de hand van de 12 leefgebieden de vraag achter de vraag van een cliënt te ontdekken. De deelnemers gingen in verschillende groepjes enthousiast aan de slag. Het creatieve proces kwam snel op gang, bleek uit de geanimeerde discussies, en leverde soms verrassende hypothesen op. Die hoeven niet meteen goed te zijn: bij de methodiek gaat het er juist om om ervaringsgewijs te ontdekken wat iemand graag wil en welke doelen daar bij horen. Stel daarbij haalbare doelen. Kijk dan eerst samen wat de persoon met NAH zelf kan en daarna welke ondersteuning nog nodig is en door wie. Geloof in de eigen kracht van de persoon met NAH.

"De basishouding vind ik heel sterk, de cliënt in de spotlights zetten.."

TOEPASSING HOOI OP JE VORK door ervaringsdeskundige en professional Cees Hage en Rini Blankers

Die eigen kracht kwam indrukwekkend naar voren in de tweede presentatie, verzorgd door Cees Hage en Rini Blankers. Cees en Rini werken al jaren in de gezondheidszorg. Van oorsprong zijn zij Z-verpleegkundigen. In 2003 startten zij hun eigen bedrijf Blankers-Hage voor analyse, training en advies in de gezondheidszorg. Zij werken onder andere als consultants voor het CCE (Centrum voor Consultatie en Expertise, wordt o.a. ingezet bij casuïstiek waarbij sprake is van ernstige gedragsproblematiek). Daarnaast deden en doen zij projecten in de gezondheidszorg in Estland, waar zij 3 maanden per jaar wonen. Zij kennen Patty al meer dan 17 jaar en werken al heel lang met de methodiek Hooi op je Vork.

Het verhaal van Cees

In augustus 2015, vlak na de viering van het 12,5-jarig bestaan van hun bedrijf, wordt Cees getroffen door een herseninfarct. Rini en Cees vertellen samen het verhaal van Cees, die sinds het infarct moeite heeft met spreken. De prognose in 2015 was niet goed. Cees was rechtszijdig verlamd en had ernstige afasie. Hij voelde zich niet gezien als mens, maar alleen als patiënt. Niemand geloofde dat hij nog terug zou gaan naar Estland of zelfstandig zou kunnen wonen. Het leek erop of zijn leven vóór het infarct er niet meer toe deed. Niemand geloofde in zijn kracht, behalve een paar mensen en hijzelf. Veel mensen hadden een mening, maar vroegen niet naar die van hem. Het voelde of de regie van hem werd overgenomen. Maar dat liet hij niet gebeuren. In 2016 lukte het om toch een tijd naar Estland te gaan (ook al betekende dat hij daardoor geen recht meer had op zorg en bijstand). In november 2016 kreeg Cees een kleine hersenbloeding en een epileptisch insult. Weer ziekenhuis en revalidatie, maar nu nam hij samen met Rini de regie meteen in eigen handen. In 2017 ging hij ruim 2 maanden naar Estland en over 2 weken vertrekken ze weer voor 3 maanden. In Estland heeft Cees veel baat bij paardrijtherapie.

Regie dankzij Hooi op je vork

Cees kreeg te horen dat hij nooit meer zou kunnen werken. Maar dat was zijn lust en zijn leven. En dus legde hij zich daar niet bij neer. Samen met anderen kijkt hij naar de mogelijkheden. Cees blijft betrokken bij het werk en houdt contact met collega's. Samen met Rini organiseert hij nog steeds trainingen en symposia in Estland. De Esten zijn Cees blijven zien als expert. In Nederland ziet men nog te vaak de beperking, maar ook in Nederland onderzoekt hij de mogelijkheden om zijn werk in een andere vorm weer op te pakken. Hij woont inmiddels weer zelfstandig. Hij wordt gezien als volwaardig. Spreken gaat steeds beter. Dankzij Hooi op je vork heeft hij de regie over zijn leven weer in eigen hand. Door breed te kijken naar alle levensgebieden kan hij verder met zijn leven en keuzes maken over de inrichting daarvan. Zijn leven is veranderd, maar langzaamaan kan hij de zaken die hij belangrijk vindt weer oppakken en kijken naar de toekomst. Veel mensen begrijpen hem (nog steeds) niet, maar het helpt als je een paar trouwe mensen om je heen hebt die in je geloven.

Adviezen

Blijf denken in mogelijkheden en kansen en onderzoek deze. Stel doelen en pas deze aan indien nodig. Blijf oefenen. En blijf vooral dromen over de toekomst, ook als anderen daar soms anders over denken. Cees en Rini hebben de afgelopen 2,5 jaar hun droom waar gemaakt en blijven naar de toekomst kijken.

“Ervaringsdeskundige was indrukwekkend, had nog iets meer aan het woord mogen komen.”

IMPLEMENTATIE EN BORGING IN DE ORGANISATIE door Hetty Driessen, Kiki Nortier en Shanon Schouten

Hetty, Kiki en Shanon werken respectievelijk als leidinggevende, gedragsdeskundige en begeleider bij Odion. Zij werken al geruime tijd met Hooi op je vork, onder andere op de woonlocatie voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel in Krommenie. Vanuit hun verschillende disciplines vertelden zij je hoe zij de methodiek hebben geïmplementeerd, op welke wijze zij het gebruik en de kwaliteit ervan borgen en wat het oplevert om met deze methodiek te werken.

Drie niveaus

Implementatie begint op het niveau van de organisatie, en dat is eigenlijk meteen de lastigste. Het is noodzakelijk eerst de doelgroep te bepalen en een visie te ontwikkelen hoe je de methodiek wilt implementeren en borgen. Het is voorwaarde dat de methodiek in de hele organisatie wordt omarmd en doorleefd, zodat elke discipline in de organisatie dezelfde taal spreekt. Dit betekent voor de organisatie dat er blijvend elk jaar geïnvesteerd moet worden in deskundigheidsbevordering over NAH én Hooi op je vork. Iedereen die bij Odion gaat werken krijgt meteen het boek over Hooi op je vork, ook de medewerkers van de huishoudelijke en technische dienst. Op het niveau van de locatie en het team krijgt iedereen een basiscursus NAH en eerst een interne introductiebijeenkomst over Hooi op je Vork. Daarna volgt voor alle medewerkers de basiscursus Hooi op je vork (Axon leertrajecten). Maar ook daarna blijft de methodiek structureel onder de aandacht door verdiepingscursussen (bijv. over zingeving), intervisie en als structureel agendapunt bij teamoverleggen. Alle activiteiten rondom de methodiek staan overzichtelijk in de zogenaamde “Methodiekkalender”. Op het niveau van de cliënt is het van belang afspraken die worden gemaakt vast te leggen in een digitaal cliëntdossier, zodat ze voor iedereen terug te vinden zijn, en deze regelmatig samen met de cliënt te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Methodiekkalender	
Odion Wonen Noorderhoofdstraat Krommenie 2017	
Maand Januari	Onderswerpen Start van het jaar van ZOEKING
	DEEL 1: ONTOEKEN EN ONTWIKKELEN Hoofdstuk 1: Zoekproces Opdracht waarin het vinden en bespreekbaar maken van de visie en doelen van zingeving centraal staan. Door middel van intervisie, het zingevingspel en de aankondiging van de methodiekkalender. Daarnaast het startmoment: waar wil het team naar toe wat heeft zingeving?
Februur & maart 16-02-17 basiscursus	DEEL 1: ONTOEKEN EN ONTWIKKELEN Hoofdstuk 2: De persoon Uitleg aan het team over het achterhalen van zingeving bij cliënten (boeken tijd). Wanneer is het zinloosheid? Wat zijn de zichtbare gevolgen en de waar moeten we op letten? - Diana geeft uitleg met als voorbeeld van cliënt 5. - Hoe uit zingeving zich bij cliënt 11 en cliënt 10? Zijn er gevaren rondom zinloosheid en onderzoek wat zingeving betekent voor hen. Wat houdt zingeving in en hoe verhoudt zich dit tot andere leefgebieden?
April & mei 13-04-17 verdiepingcursus van een deskundige met als onderwerp zingeving (opdracht)	DEEL 1: ONTOEKEN EN ONTWIKKELEN Hoofdstuk 4: Ontwikkelen Ontwikkelingsleeftijd en zingeving: - Aard van het letsel: hoe heeft de beperking invloed op de drijfveren en hoe pak je dat op? En wat zijn dan je aanlooppunten? - Hoe pak je het op als iemand juist door letsel en slecht ziekte inzicht te veel doet? - Waarmee/waarom is zingeving te koppelen afhankelijk van ontwikkelingsleeftijd en de aard van het letsel? Voor in toewatellen onderstaande opdracht uit 1) cliënt per maand, totaal 2). Wat is de zingeving van de cliënt, kan dit gekoppeld worden aan de ontwikkelingsleeftijd van de cliënt? Bespreken hoe er onderzoek gedaan kan worden naar zingeving (communicatiemiddelen).

Wat levert het op?

Als Hooi op je vork goed in de organisatie is geïmplementeerd en verankerd beschikt de organisatie over zeer deskundige medewerkers die allemaal dezelfde taal spreken. Voor Hetty als de leidinggevende is dat natuurlijk zeer prettig. De samenwerking tussen leidinggevende en gedragsdeskundige is essentieel en doordat zij werken vanuit dezelfde methodiek verloopt dit doorgaans heel soepel en levert extra energie op. Voor Kiki als gedragsdeskundige biedt de methodiek de mogelijkheid om maatwerk te leveren vanuit een positieve en proactieve grondhouding. Kijken naar de mogelijkheden geeft veel meer energie dan kijken naar wat er niet (meer) kan. Het creatieve proces brengt inspiratie en energie. Soms zijn met heel kleine veranderingen heel grote verbeteringen in de kwaliteit van leven van een cliënt te realiseren. Shanon gaf aan dat nieuwe

medewerkers zich direct betrokken voelen door de ontvangst van het boek en de (introductie)cursussen. De methodiek biedt structuur. Er gaat minder tijd verloren met adhoc beslissingen, medewerkers zijn juist veel meer proactief bezig. De methodiek biedt gelegenheid om een relatie op te bouwen met de cliënt, wennen en verkennen staan centraal. Dat mag tijd kosten. De ontdekkingstocht kan beginnen bij één levensgebied en steeds verder uitgebouwd worden.

Andere doelgroepen

Hooi op je vork is een methodiek die vraagt om een specifieke manier van denken en benaderen. Op een locatie waar niet iedereen NAH heeft, zou dit kunnen leiden tot een methodiekenstrijd binnen een team, maar dat hoeft niet. Cliënten met NAH zijn doorgaans erg gericht op autonomie, een van de essenties van Hooi op je vork. Als het team niet te veel wisselt, zou voor de betreffende cliënt de methodiek op maat kunnen worden ingezet. Op de locatie in Krommenie wonen alleen cliënten met NAH, maar Odion heeft ook locaties waar niet alle cliënten NAH hebben. In die gevallen komt de aandachtsfunctionaris NAH specifiek op die locatie ondersteunen. Leidinggevende en gedragsdeskundige kunnen het team coachen in de ondersteuning van de cliënt met NAH. Daarnaast is de werkwijze van Hooi op je vork in principe ook toepasbaar voor veel andere doelgroepen.

“Mooi om te zien dat er vol passie over het werk en de methodiek gesproken wordt.”

AFSLUITING

De bijeenkomst werd afgesloten met een borrel. Het NAH-netwerk dankt Patty, Cees, Rini, Hetty, Kiki en Shanon hartelijk voor hun inzet en waardevolle bijdragen.

